

μαθοῦς ἢ ἀχαλινώτου, ἀλλὰ τοῦτο αὐτομάτως ἐκδικεῖται, καὶ ἐλαττώνει κατ' εὐθὺν λόγον τὰς δυνάμεις τοῦ πνεύματος, εἴτε κατὰ τὴν ἔντασιν αὐτῶν εἴτε κατὰ τὴν διάρκειαν. Τοῦτο δὲ συμβαίνει εἰς τοὺς πλείστους τῶν ἐνασχολουμένων εἰς τὰ ἐλευθέρια ἐπαγγέλματα. Παραμελοῦντες τὰς σωματικὰς ἀσκήσεις, ποιοῦντες, χρῆσιν διεγερτικῶν τροφῶν, συντέμνοντες τὰς ὥρας τοῦ ὕπνου των, ἀναγκάζοντες τὴν διάνοιαν αὐτῶν εἰς ὑπερβολικὴν ἐργασίαν, μειοῦσιν τὴν ζωτικότητα τῶν ὀργάνων, προκαλοῦσιν σφοδρὸν ἐρεθισμὸν τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος διαστρέφοντα τὰς ἐντυπώσεις ἢ ἐμμονὴν ἐν τῇ καταστάσει ταύτῃ ἐκτροχιάζει τὰς φυσικὰς καὶ ἠθικὰς δυνάμεις καὶ συντέμνει τὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς.

Υπάρχει τοῦλάχιστον ἀμοιβή τις τοῦ πρώρου τούτου θανάτου; Δυναμέθα νὰ ἐφαρμόσωμεν ἐπὶ τῶν παραδεχομένων τοῦτον ἢ καταδικάζομεν εἰς τοῦτον τὸ λόγιον τῶν ἐπικουρείων «Βραχὺς βίος ἀλλὰ καλός»; Τὸ πνεῦμα κερδίζει τόσην ἔντασιν ἐνεργείας, ὅσην χάνει διάρκειαν δυνάμεως; Οὐδὰμῶς. Ὁ διανοητικὸς ὑπερεθισμὸς, ἀληθὴς ἀσθένεια τοῦ πνεύματος, προξενούμενος ὑπὸ τῆς καταστωτεύσεως τῶν δυνάμεων αὐτοῦ, καὶ τῶν παρορμήσεων πολιτισμοῦ ἐκνευριστικοῦ, εἰς οὐδὲν ἄλλο χρησιμεύει, εἰμὴ μόνον εἰς παραγωγὴν ἔργων φαντασίας οὐδέποτε γενναῖα—μεθ' ὅσα καὶ ἂν διατείνωνται, εὐγενῆ τινα, ὑψηλὴν ἔμπνευσιν, ἧς ἢ καλλιτεχνικὴ ἢ φιλολογικὴ ἔκφρασις δύναται νὰ ἐκτελέσῃ ὑγιᾶ ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς κοινωνίας. Τὰ προϊόντα τῆς ἀληθοῦς φιλολογικῆς ἀξίας, τὰ προσωρισμένα νὰ ἐπιζήσωσι, τὰ διδάσκοντα καὶ ἠθικοποιοῦντα, τὰ συγκινοῦντα διὰ τῆς ἀκαταμαχῆτου δυνάμεως τοῦ Ἀληθοῦς, τοῦ Καλοῦ, τοῦ Ἀγαθοῦ, εἶνε προϊόντα ἐνδελεχοῦς, ἐλλόγου μόχθου τῆς διανοίας, ἢ αἰσθήματος συνέχοῦς, ὅπερ ἐπιχέει τὴν ἀνταύγειάν του ἐπὶ τῶν ἀληθῶν τοῦ πνεύματος δημιουργημάτων.

Ἄφ' ἑτέρου, οἱ διὰ τοῦ ἔργου τῶν χειρῶν των ποριζόμενοι τὸν ἐπιούσιον ἄρτον, οἱ ἐξαντλοῦντες τὴν ζωὴν αὐτῶν ἐν ἀκαταπαύστῳ πάλῃ ὅπως πληρώσωσι τὰς ἀπαιτητικωτέρας τῶν ἀναγκῶν των, εἰσὶν ἠναγκασμένοι νὰ ἀπαιτῶσι παρὰ τοῦ σώματος ὑπερβολικὴν, παρατεταμένην, ὑπέμετρον δαπάνην δυνάμεων. Ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ τὸ πνεῦμα χρησιμεύει μόνον εἰς τὸ νὰ διευθύνῃ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον μηχανικῶς τὴν ἐργασίαν. Κατὰ τὰλλα, παύει ὑπάρχον, πᾶσα ἢ ζωτικότης του συγκεντροῦται ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ μηχανῇ, ὡθοῦν αὐτὴν νὰ παραγάγῃ κατ' ἑκάστην στιγμὴν ὅ,τι δύναται. Διὰ τῆς ἀμεταπτώτου ταύτης χρήσεως τῶν φυσικῶν δυνάμεων, οὐ μόνον ἡ διάνοια ἀπόλλυσι μέρος τῶν προσόντων αὐτῆς, ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος μεταβαλλόμενος εἰς ἀληθῆ μηχανισμόν παρὰ

βιάζει τοὺς νόμους τοῦ ὀργανισμοῦ του, φθείρει, καταστρέφει τὸ ὄργανον, τὸ ζῶν ἐργαλεῖον, ὡς μὴ φροντίζων νὰ παράσῃ αὐτῷ τροφήν, ἀνάπαυσιν, ὕπνον, ἄτινα ἡδύνατο νὰ συντηρήσῃ ἐπὶ μακρὸν τὴν ῥώμην καὶ παραγωγικότητα αὐτοῦ. Ἐκ τῆς καταχρήσεως ταύτης τῶν φυσικῶν δυνάμεων, μοιραίως ἐπεταί, ἡ βαθμιαία ἐξασθένεισις, ὁ μαρασμὸς, καὶ ἡ ἀνυπεράσπιστος παράδοσις τοῦ σώματος εἰς πάσας τὰς αἰτίας τοῦ ὀλέθρου.

Υπάρχει λοιπὸν δικαίον τι μέτρον ἐν τῇ χρήσει τῶν φυσικῶν καὶ τῶν διανοητικῶν δυνάμεων. Ὁ ἀπομακρυνόμενος αὐτῶν, καταστρέφει τὴν ἰσορροπίαν, ἣτις παράγεται ἐκ τῆς ἀρμονικῆς λειτουργίας τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ σώματος. Ἡ Ὑγιεινὴ διδάσκει ἡμᾶς πῶς νὰ ἀπομακρύνωμεν τὸν κίνδυνον τοῦτον εἰς τὰς διαφόρους περιπτώσεις τῆς πραγματικῆς, τῆς πρακτικῆς ζωῆς· πῶς νὰ θεραπεύωμεν τὰ ἀποτελέσματα περιστάσεων τὰς ὁποίας δὲν δυνάμεθα νὰ μεταβάλωμεν ἂν δὲ ζητήσωμεν ἀργὰ τὰς συμβουλὰς τῆς, μᾶς ὑποδεικνύει καὶ πάλιν τὰ μέσα, δι' ὧν δυνάμεθα νὰ θεραπεύσωμεν τὴν συμβῆσαν ἀταξίαν, καὶ ἣτις ἐκδηλοῦται διὰ τῆς ἐξασθενίσεως, τῆς μερικῆς ἀτροφίας, τῆς ὀδύνης, τῶν πρώτων τῆς ἀσθενείας συμπτωμάτων.

Ἡ Ὑγιεινὴ ἐξασφαλίζει ἡμῖν τὴν ἰσχὺν πασῶν τῶν δυνάμεων, τὴν ἐκ τῆς ζωῆς πηγάζουσαν ἐσωτερικὴν θυμηδίαν, διατηρεῖ τὴν ὑγίειαν ἡμῶν, παρατείνει τὴν ἀκμὴν ἡμῶν, ἀπαλλάσσει ἡμᾶς πηρώσεων κατὰ τὸ γῆρας, καὶ ἐπιβραδύνει τὸν θάνατον μέχρι τῆς ὑπὸ τῶν νόμων τῆς ἡμετέρας φύσεως ταχθείσης προθεσμίας. Αὕτη ἡ ἐπιστήμη, ἡ ἀναγκαιοτάτη πασῶν καὶ ἡ μᾶλλον ἀγνοουμένη, ἀποτελεῖ τὴν τέχνην, δι' ἧς δυνάμεθα νὰ ζήσωμεν ἐπὶ μακρὸν.

K...

Ἐν τῷ πανεπιστημίῳ καθηγητῆς τῆς φιλολογίας κ.Κ. Κόντος ἐξέδωκε πρό τινας εἰς ὀγκῶδες τεύχος «Γλωσσικὰς παρατηρήσεις», δι' ὧν πολλὰ τῆς σημερινῆς ἡμῶν γλώσσης ἡμαρτημένως φερόμενα διορθοῦνται. Ἐκ τούτων ἐσταχυολογήσαμεν χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τῆς «Ἑστίας» τὰ κατωτέρω ὀλίγα, παραλιπόντες διὰ τὴν συντομίαν τὰς μακρὰς ἐρμηνείας καὶ μαρτυρίας, δι' ὧν συνοδεύει αὐτὰς ὁ κ. Κόντος πρὸς κύρωσιν τῆς γνώμης αὐτοῦ. Σ. τ. Δ.

ΓΛΩΣΣΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Ῥιφοκινδυνῶ ἀντὶ ῤιφοκινδυνεύω.
Αἰτιῶμαι, συντακτέον μετ' αἰτιατικῆς, ὄχι γενικῆς.

Ἐπομαι καὶ ἐπιζῶ τινα, ὄχι τινός.
Σύγκλησις ἀντὶ τοῦ συγκάλεσις.

Παρτοτινός, ἐφετινός ἀντὶ -εἰνός.

Ἡ ἐλιξ, ἢ κάλυξ, ὁ λέμβος, ἀντὶ τῶν ἐσφακλμένων : ὁ ἐλιξ, ὁ κάλυξ, ἢ λέμβος.

Ἄλιυσις, ὄχι ἄλυσος κλπ.

Ἀπολαύω τινός, ὄχι ἀπολαμβάνω, ὅπερ συντάσσεται πάντοτε μετ' αἰτιατικῆς.

Συνεδρία ἀντί συνεδριάσεις.

Ἵπερηφανία, περιεργία, καλλιέργια, πάντα παροξύτονα εἰς -ία καὶ ὄχι εἰς -εια.

Παρεισέφρησε ἀντί παρεισέφρυσε.

Παράλυσις ἀντί παραλυσιᾶ.

Ἀπεκδύομαι συντάσσεται μετ' αἰτιατικῆς καὶ ὄχι μετὰ γενικῆς· οὕτω: ἀπεκδύομαι τὴν εὐθύνην, ὄχι τῆς εὐθύνης.

Ἀμαξιτὸς ὁδός, ὄχι ἀμαξιτή. Ὁμοίως διάφορος, φορηγός, ἀβέβαιος, ἐπιπόλαιος, σύμβιος, εἰς τὸ θηλυκὸν δὲν μεταβάλλονται.

Λιμοκτοκῶ εἶνε ἐνεργ. μεταβατικόν, δηλοῦν κτεινῶ ἄλλον διὰ λιμοῦ· τὸ λιμοκτοροῦμαι εἶνε παθητικόν.

Ἀπαθανατίζω ἀντί τοῦ ἐφθαρμένου: ἀποθανατίζω.

Μεγαλεπήβολος καὶ ὄχι μεγαλεπίβολος ἢ μεγαλεπιβούλος.

Ἵπομιμνήσκω καὶ διδάσκω τινά τι, ὄχι τινί τι.

Θά εἶπω παρακατιῶν καὶ θά εἶπωμεν παρακατιόντες ἀντί τοῦ κοινῶς λεγομένου: παρακατιόν.

Μικροῦ δεῖν συντακτέον πάντοτε μετ' ὀριστοῦ, οὐχὶ μετὰ παρακατικοῦ.

Τοῦ βορρά, ὄχι τοῦ βορρῆως.

Εὐελπιστώ, ἀντί εὐελπίζομαι.

Δύνανται νὰ μάθουν

ΚΑΙ ΤΑ ΖΩΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ;

Δύνανται, λέγει ὁ Ἀμερικανὸς ἐπιστήμων Cooper, ὅστις δημοσιεύει διατριβὴν ἐν τῇ ἐφημερίδι «American Naturaliste», ἐν ἣ ἐκφράζει ἀπορίαν διατὶ μέχρι τοῦδε εἰς οὐδενὸς τὸν νοῦν ἐπῆλθε νὰ διδάξῃ τὴν χρῆσιν τῶν γραμμάτων εἰς ζῶα, φέρ' εἰπεῖν εἰς κύνάς. Ὁ κ. Cooper προσπαθεῖ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ἡ ἐργασία αὕτη, ἣτις συνίσταται εἰς τὸ νὰ παραστήσῃ διὰ σημείων ὀρισμένων τὴν ἰδέαν γνωστῶν ἀντικειμένων, δὲν ὑπερβαίνει ποσῶς τὴν δύναμιν τῆς διανοίας τῶν ζῶων. Ὅπως δὲ ἐξετασθῆ τοῦτο, προτείνει νὰ γείνη χρῆσις τῆς λεγομένης Word-method, τουτέστι τῆς μεθόδου, δι' ἣς ἀρχίζει τις μαθητῶν ὀλοκλήρους τὰς λέξεις, παριστανομένων τοῦ τε ἀντικειμένου καὶ τοῦ σημείου, δι' οὗ τοῦτο ἐκφράζεται, διὰ τοῦ αὐτοῦ συμβόλου. Ἐὰν τὴν πρώτην ταύτην δυσκολίαν ἠδύνατό τις νὰ ὑπερικήσῃ, δυνατόν θά ἦτο νὰ ἐξετασθῆ μέχρι ποίου βαθμοῦ ἡ νοημοσύνη τοῦ κυνός θά ἠδύνατο νὰ ἀντιληφθῆ τὰς διαφόρους σχέσεις τῶν ἀντικειμένων, λ.χ. τὸ πολλαπλοῦν, τὴν ποιότητα αὐτῶν. Βεβαί-

ως ἡ ἰδέα αὕτη τοῦ κ. Cooper εἶνε λίαν τολμηρὰ, δὲν εἶνε ὅμως καὶ ὅλως ἀπραγματοποίητος, τοῦλάχιστον κατὰ τὴν γνώμην ἐκείνων, οἵτινες εὐρίσκουσιν ὅτι μετὰξὺ τῆς νοημοσύνης τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς τοῦ ζῴου ἡ μόνη ὑπάρχουσα διαφορὰ εἶνε κατὰ τὸν βαθμὸν, ἐν ᾧ κέκτηνται ἀμφοτέροι αὐτὴν, καὶ οὐχὶ κατὰ τὴν οὐσίαν. Α*.

ΕΠΙ ΤΩΙ ΘΑΝΑΤΩΙ ΤΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΜΟΥ

Α'

— Ψυχομαχᾷ ὁ πατέρας σας καὶ σὰς ἀναζηταί, Τρέφετε!.. ξένους γύρω του περίλυπος τηραί. . .
"Ἀχ, εἶν' ἀργά! ἐσθύστηκε, φτερούγια" ἡ ψυχὴ του!
Μὲ τ' ὄνομά σας ἔσθυσσε κι' ἡ ὕστερη πνοή του! —
"Ἐγραψ' ἡ μάνα ἡ δύστηχη 'ς τὰ μαυρὰ τὰ παιδιὰ της·
Μὲ γράμματα μισόσβυστα ἀπὸ τὰ δάκρυά της.
Καὶ ἦτον ὁ πατέρας μου ὁποῦ ψυχομαχοῦσε,
Κι' ἔνας ἐγὼ ἀπὸ τοὺς γιουὺς ὁποῦ ἀναζητοῦσε!
Μαύρη γραφή! τὸν κεραυνὸ πῶς μπόρεσες νὰ κλείσῃς;
Χωρὶς ν' ἀνάψῃ, νὰ καῖς; ν' ἀστράψῃ; νὰ βροντήσῃ;
Νὰ κάψῃς, ὅτε πέρασες, κάμπους, βουνὰ καὶ δάση,
Νὰ γένη στάχτη κι' ἐρημιὰ ὀλόκληρη ἢ πλάση;
Νὰ μὴ λαλήσῃ πλεῖο πουλι, δένδρι νὰ μὴ ἀθήσῃ,
Ἢ φύσις ὅλη τὸ γλυκὸ πατέρα νὰ θρηνήσῃ! . .

Β'

Πατέρα μου, λατρεία μου, τῆς γῆς αὐτῆς θεῆ μου,
Εἶνε ὁ τάφος χωριστὸς αἰώνιος; γιὰ 'πέ μου'
Δὲ θά ν' ἀκούσω 'ς τὸ ἔξῃς, πατέρα, τῆ φωνῆ σου;
Δὲ θά νὰ ἰδῶ πλέον ποτὲ τὴν ἀκριβὴ μορφὴ σου,
Τὸ κυρτωμένο σῶμά σου, τὴν ὄψη τὴν ὄχρᾶ σου,
Τὴ φαλακρά σου κεφαλὴ, τ' ἀργὸ περπάτημά σου;
Ἄν 'ς τῆς γλυκειᾶς πατρίδας μου πατήσω τ' ἀκρογιάλι,
Δὲ θά νὰ εἶρω ἀνοικτὴ τὴν πατρικὴ σου ἀγκάλη;
Ἵ τὸ ἔρμο κοιμητήριό θά λθῶ νὰ τὲ ζητήσω,
Τοῦ τάφου σου τὸ μάρμαρο γὰ σένα θά φιλήσω;
Καὶ ἂν μὲ φέρῃ ὁ πόνος μου τὸν τάφο σου ν' ἀνοίξω
Γιὰ ναῦρον τὸν πατέρα μου 'ς τὸ στήθος νὰ τὸν σφίξω,
Τί θαῦρω; ἄχ! σαλεύεται ὁ νοῦς μου ὅταν λογιῶσω
Πῶς μόνον κόκκαλα γυμνὰ θά νὰ σφιχταγκυλιάσω,
Καὶ στήθος δίχως τὴν καρδιά, χωρὶς τὰ χεῖλι στόμα,
Χωρὶς τὰ μάτια μέτωπο, ξεσαρωμένο σῶμα!

Γ'

Μου λέγουν ἦτον γέροντας, τοὺς γέροντας δὲν τοὺς κλαίνε —
"Ἀχ, βέβαια δὲν γνώρισαν πατέρα ὅσοι τὸ λένε.
Δὲν ἐκοιμήθηκαν ποτὲ σὲ πατρικὴ ἀγκάλη,
Δὲν ἄκουσαν τὸ στήθος του 'ς τὸ στήθος τους νὰ πάλῃ
Καὶ δὲν εἶδαν κοιτόμενοι 'ς τοῦ πόνου τὸ κρεβάτι,
Νὰ ξάγρυπνὰ δακρῦόβρεκτο τὸ πατρικὸ του 'μάτι.
Γέροντας! ἄχ, γεράματα ἢ ἀγάπη δὲ γνωρίζει,
Ὁ χρόνος τέτοιο λούλουδο ποτὲ δὲν κιτρινίζει!
Ὅταν ὁ ἤλιος ὄχρὸς 'ς τὴ δύση καταβαίνει
Λάμπει πολὺ γλυκύτερα, ὀλίγο ἂν θερμαίνει!

Δ'

"Ἀχ! ποῦν' ἐκείνοι οἱ καιροὶ, ποῦ τρισευτυχισμένοι,
Πατέρα μου, σὲ ἄκουα, σιμά σου καθισμένος,